

НАЦІОНАЛЬНИЙ БАНК УКРАЇНИ

Оцінка інфляції за січень 2015 року

У січні на споживчому ринку зберігалися інфляційні тенденції, сформовані в минулому році та обумовлені переважно девальвацією гривні і високими інфляційними очікуваннями. Зростання цін становило 3.1% (3.0% за вирахуванням сезонного чинника), рівень річної інфляції підвищився до 28.5%.

Додатковий вплив на інфляцію мало підвищення податкового навантаження на виробників та продавців підакцизної продукції: ціни на алкогольні напої та тютюнові вироби зросли на 4.6% за місяць (30.2% у річному вимірі).

Базова інфляція становила 2.6% (26.1% у річному вимірі) та визначалася насамперед підвищенням цін на продукти харчування з високим ступенем оброблення (на 4% та 32% відповідно) унаслідок прямого впливу курсового чинника, а також зростання їх собівартості через подорожчання енергоносіїв та сирих продуктів.

Індекс цін виробників (далі – ІЦВ) за січень підвищився на 2.3% (зростання прискорилося до 34.1% у річному вимірі). На ціни в промисловості продовжив впливати курсовий чинник та обмеження постачання продукції з підприємств сходу України. Крім того, на ціни у виробництві електроенергії (3.7% за місяць) впливало введення адвалорної ставки акцизного податку з її постачання.

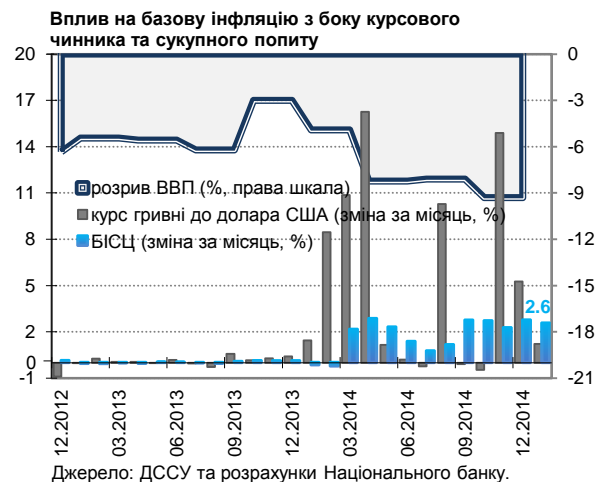
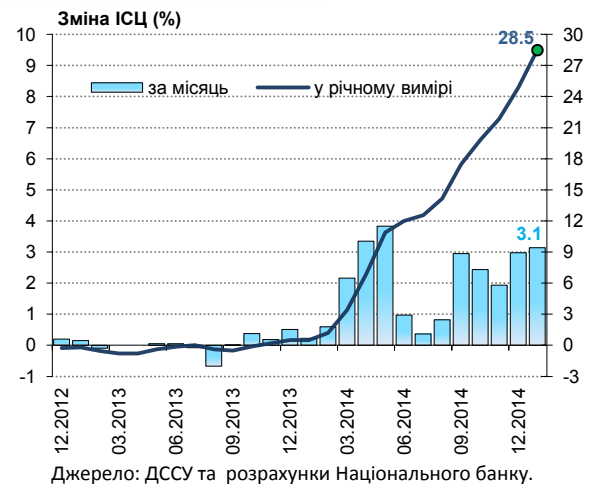
На початку 2015 року зберігалися високі темпи споживчої інфляції. Зростання індексу споживчих цін (далі – ІСЦ) за січень становило 3.1% (3.0% за вирахуванням сезонного чинника), а в річному вимірі прискорилося до 28.5%. Це в основному обумовлювалося впливом нереалізованого запасу інфляційного тиску минулорічної девальвації. Крім курсового чинника на зростання цін вплинули:

високі короткострокові девальваційні очікування. У січні зберігався значний розрив (5.4%) між курсом гривні до долара США на міжбанківському ринку та відповідним курсом за одномісячним NDF¹;

високі інфляційні очікування (в останньому кварталі 2014 року очікування підприємств щодо зростання цін в наступні 12 місяців становили 20.5%²);

зміни в податковому законодавстві: підвищення акцизів для виробників підакцизної продукції та запровадження акцизного податку (5% від продажів) із суб'єктів господарювання, які здійснюють роздрібну реалізацію алкогольної та тютюнової продукції і пального.

Спостерігалася рекордна базова інфляція в річному вимірі. Зростання базового ІСЦ (далі – БІСЦ) за січень становило 2.6% та п'ятий місяць поспіль тривало високими темпами в межах 2.3-2.8%. Як наслідок, базова інфляція у річному вимірі досягла 26.1%, перевищивши рекордне значення початку 2009 року (23.6%).

¹ Котирування безпоставочних форвардних контрактів на курс гривні до долара США (середньомісячні дані з Reuters Datastream).

² За даними Ділових очікувань підприємств України – випуск №4 (36) за IV кв. 2014 року.

Значними темпами дорожчали продукти харчування з високим ступенем оброблення (4.0% за місяць та 32% у річному вимірі), що зумовлено зокрема прямим впливом курсового чинника, а також зростанням їх собівартості через подорожчання енергоносіїв та сирих продуктів.

Вузька базова інфляція, яка в січні становила 1.1% (27.7% у річному вимірі), була стримана зниженням цін на одяг та взуття на 1.9%. Здешевлення цих товарів значною мірою обумовлювалося сезонним чинником (його внесок становив -1.0 в. п.), а також низьким споживчим попитом, тоді як прояв девальвації в умовах сезонного зниження імпорту та розпродажу раніше сформованих запасів був відкладений на наступні періоди.

За виключенням одягу та взуття вартість непродовольчих товарів зросла на 3.3% за місяць та 38.3% у річному вимірі.

Ціни на послуги (за виключенням тих, які регулюються адміністративно), зважаючи на відносно меншу залежність від курсової динаміки, характеризувалися стриманим зростанням – на 1.5%, у річному вимірі – на 12.1%.

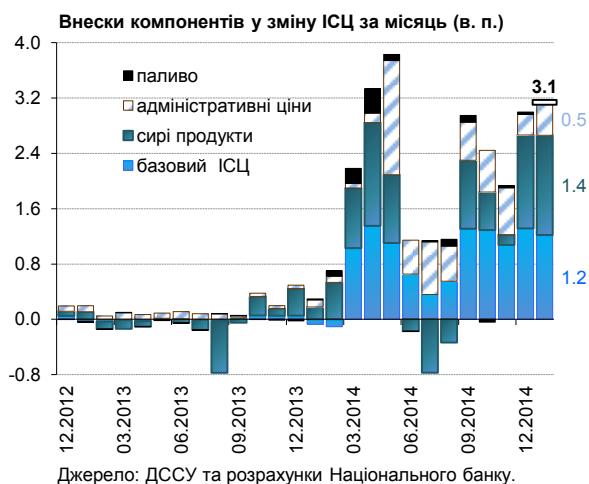
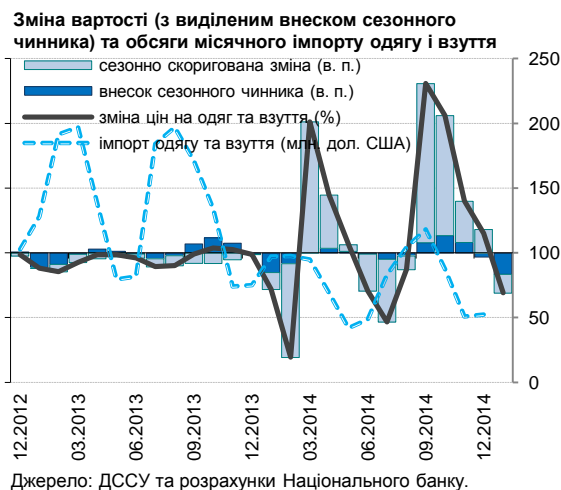
Стримував базову інфляцію сукупний попит, відхилення якого від потенційного рівня в останньому кварталі минулого року становило близько 9%³.

Небазова інфляція обумовила основний внесок у зростання ІСЦ, зокрема, унаслідок зростання цін на плодоовочеву продукцію. Небазова інфляція (3.7% за січень та 31.1% у річному вимірі) забезпечила основний внесок у загальну інфляцію (1.9 в. п. та 16.1 в. п.).

Суттєве зростання цін на сирі продукти харчування (на 5.1% за січень, на 4.5% за вирахуванням сезонного чинника) обумовило 1.4 в. п. у зростання ІСЦ у цьому місяці та було спричинене насамперед зростанням цін на плодоовочеву продукцію (1.2 в. п. – внесок у зміну ІСЦ). Зокрема овочі в умовах сезонного зниження запасів подорожчали на 17.8%, фрукти через значну імпортовану частку – на 13.5%.

Через зміни в податковій політиці значно подорожчала підакцизна продукція. Адміністративно регульовані ціни в січні зросли на 2.2% (32.6% у річному вимірі, вагомий внесок у споживчу інфляцію – 7.1 в. п.). Зокрема значно підвищилися ціни на алкогольні напої (на 2.6%) та насамперед тютюнову (на 5.8%) продукцію внаслідок унесення змін до Податкового кодексу.

Ціни на паливо за звітний місяць не змінилися. Вплив стрімкого здешевлення нафти на світових ринках (на 22.2% за січень) був нівельований девальвацією гривні та згаданими вище змінами в податковому законодавстві.

³ Розрахунок Департаменту монетарної політики та економічного аналізу.

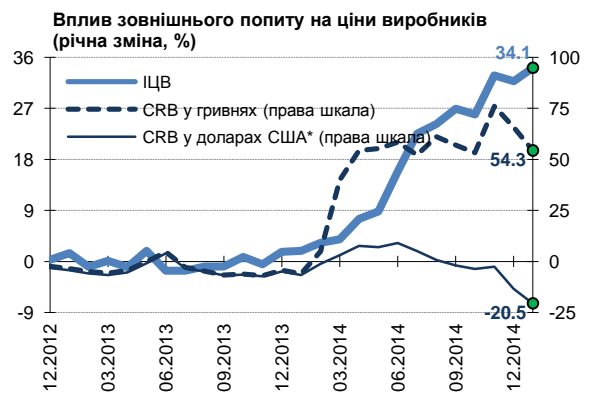
Завдяки цим чинникам зберігалося зростання цін на паливо в річному вимірі, яке в січні становило 59.5%.

Чинники промислової інфляції в січні: уведення акцизу з постачання електроенергії та руйнування виробництва на сході України. ІЦВ у звітному місяці зріс на 2.3%, за рахунок чого його річне зростання підвищилося до рівня 34.1%.

Ціни в постачанні електроенергії зросли на 3.7% (0.5 в. п. – внесок у зміну ІЦВ) зокрема внаслідок введення адвалорної ставки акцизного податку розміром 3.2% з електроенергії, яка постачається на оптовий ринок.

У переробній галузі значними темпами зростали ціни у виробництві коксу та коксопродуктів (на 4.9% за січень та 76.8% у річному вимірі), що пов'язано з проблемами у виробництві та постачанні коксу в умовах зупинки та руйнування промислових підприємств на сході України.

Стримувало інфляцію в промисловості зниження доларових цін на світових товарно-сировинних ринках (на 8.7% за останній місяць та 20.5% у річному вимірі).

* Індекс ф'ючерсних цін CRB (Jefferies/Reuters CRB Index) розраховується американською компанією Commodity Research Bureau, є індикатором стану світового товарно-сировинного ринку.

Зміна цінних індексів та внески компонентів у зміну ІСЦ та ІЦВ*					
Компоненти споживчого кошика (за класифікацією НБУ)					
	частка ІСЦ, %	зміна за січень		зміна за рік	
		зміна, %	внесок у зміну ІСЦ, в. п.	зміна, %	внесок у зміну ІСЦ, в. п.
Індекс споживчих цін	100.0	3.1	3.1	28.5	28.5
Базова інфляція	47.7	2.6	1.2	26.1	12.4
Небазова інфляція	52.3	3.7	1.9	31.1	16.1
сирі продукти	28.2	5.1	1.4	27.8	7.8
адміністративно регульовані тарифи та ціни	22.0	2.2	0.5	32.6	7.1
паливо	2.1	0.0	0.0	59.5	1.2
Компоненти споживчого кошика (за класифікацією ДССУ)					
Продукти харчування та безалкогольні напої, у т. ч.:	50.7	4.7	2.4	30.1	15.3
хліб та хлібопродукти	7.7	4.8	0.4	41.4	3.2
хліб	2.9	2.9	0.1	30.1	0.9
борошно пшеничне	0.5	4.4	0.0	40.7	0.2
м'ясо та м'ясопродукти	12.1	1.4	0.2	29.4	3.6
риба та продукти з риби	3.6	7.1	0.3	46.8	1.7
молоко	1.9	1.7	0.0	14.0	0.3
яйця	1.2	1.6	0.0	77.2	0.9
олія та жири	4.8	2.5	0.1	24.1	1.2
інші їстівні жири	1.1	-0.2	0.0	31.5	0.3
фрукти	3.5	13.5	0.5	72.8	2.6
овочі	4.1	17.8	0.7	-3.7	-0.2
картопля	1.1	9.4	0.1	-38.4	-0.4
цукор	1.1	1.9	0.0	23.1	0.3
Алкогольні напої, тютюнові вироби	6.9	4.6	0.3	30.2	2.1
Одяг і взуття	7.0	-1.9	-0.1	14.3	1.0
Житло, вода, електроенергія, газ та інші види палива, у т. ч.:	11.1	0.5	0.1	34.6	3.8
квартирна плата	1.4	0.1	0.0	2.2	0.0
гаряча вода	0.4	0.0	0.0	47.6	0.2
природний газ	2.0	0.0	0.0	62.8	1.3
центральне опалення	1.8	0.5	0.0	44.2	0.8
Транспорт	4.9	1.2	0.1	42.7	2.1
паливо і мастила	2.1	0.0	0.0	59.5	1.2
залізничний пасажирський транспорт	0.2	1.4	0.0	21.2	0.0
автодорожній пасажирський транспорт	1.6	1.1	0.0	23.0	0.4
Зв'язок	3.4	0.6	0.0	3.0	0.1
Освіта	1.4	2.5	0.0	7.2	0.1
<i>Інші</i>	<i>14.6</i>	<i>-</i>	<i>0.3</i>	<i>-</i>	<i>4.0</i>
Компоненти ІЦВ					
	частка ІЦВ, %	зміна за січень		зміна за рік	
		зміна, %	внесок у зміну ІЦВ, в. п.	зміна, %	внесок у зміну ІЦВ, в. п.
Індекс цін виробників	100.0	2.3	2.3	34.1	34.1
Добувна промисловість і розроблення кар'єрів	13.0	0.4	0.1	25.3	3.3
Добування кам'яного вугілля	3.2	1.1	0.0	40.8	1.3
Добування сирої нафти та природного газу	2.6	-0.2	0.0	18.2	0.5
Добування металевих руд	6.1	-0.4	0.0	17.1	1.1
Переробна промисловість	68.2	2.2	1.6	37.3	25.2
Виробництво харчових продуктів, напоїв і тютюнових виробів	21.5	3.8	0.8	32.1	6.9
Виробництво коксу та продуктів нафтоперероблення	3.7	0.7	0.0	54.1	2.0
Виробництво хімічних речовин і хімічної продукції	3.9	2.5	0.1	56.3	2.2
Виробництво гумових і пластмасових виробів, іншої неметалевої мінеральної продукції	4.8	3.2	0.2	28.8	1.4
Металургійне виробництво, виробництво готових металевих виробів, крім виробництва машин і устаткування	19.2	0.9	0.2	53.6	10.3
Виробництво автотранспортних засобів, причепів і напівпричепів та інших транспортних засобів	3.2	-0.4	0.0	9.7	0.3
Постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря	18.8	3.4	0.7	30.0	5.6

* Розрахунки Національного банку на підставі даних ДССУ. Сума внесків, наведених у таблицях, може не дорівнювати загальному значенню у зв'язку з їх округленням.